

การศึกษาการดำเนินงานในการส่งเสริมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

นางสาวศนิชา เฟื่องเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0545-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF THE OPERATION FOR PROMOTING ENVIRONMENTAL EDUCATION
INSTRUCTION OF SECONDARY SCHOOLS ACCREDITED ON
STANDARDIZATION IN ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEM

Miss Sanicha Fuangruang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Teaching Social Studies

Department of Secondary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0545-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการดำเนินงานในการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนสิ่งแวดล้อม
ศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบ
การจัดการสิ่งแวดล้อม

โดย

นางสาวศนิชา เพ็ญเรือง

สาขาวิชา

การสอนสังคมศึกษา

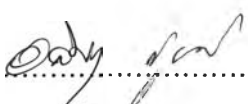
อาจารย์ที่ปรึกษา

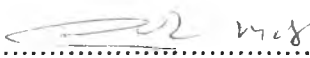
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อสิศรา ชูชาติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ก่องแก้ว เจริญอักษร)

ศนิชา เฟื่องเรือง : การศึกษาการดำเนินงานในการส่งเสริมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยม ศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (A STUDY OF THE OPERATION FOR PROMOTING ENVIRONMENTAL EDUCATION INSTRUCTION OF SECONDARY SCHOOLS ACCREDITED ON STANDARDIZATION IN ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEM) .

อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วลัย พานิช, 163 หน้า. ISBN 974-13-2545-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานในการส่งเสริมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นผู้บริหาร 6 คน คณะกรรมการบริหารงานสิ่งแวดล้อม 12 คน และครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา รวม 18 คน รวมทั้งสิ้น 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัยมีดังนี้

1.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารมีนโยบายในการนำ ISO 14001 มาบูรณาการในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูทุกวิชานำ ISO 14001 สอดแทรกเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บุคลากรของโรงเรียน และนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน มีการจัดสรรงบประมาณ - การพัฒนาบุคลากร การจัดหาคู่มือ การสอนและสื่อการเรียนการสอน และการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร มีการนิเทศภายในสำหรับครู และมีการสังเกตการปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน

2.ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน พบว่าผู้บริหารมีนโยบายเน้นการจัดสภาพภูมิทัศน์ ความสะอาด และพื้นที่สีเขียว บุคลากรของโรงเรียนและนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและปฏิบัติตามนโยบายสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน มีการจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การจัดหาหนังสือและเอกสาร และสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร

3.ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน พบว่า ผู้บริหารมีนโยบายการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น มีการรณรงค์การรักษาความสะอาด การคัดแยกขยะ การปลูกต้นไม้ และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมหลัก โรงเรียนและชุมชนต่างเป็นแหล่งการเรียนรู้ มีการจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การจัดหาหนังสือและเอกสาร และการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร ครูร่วมกับชุมชนประเมินผลกิจกรรม

ภาควิชา มัธยมศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต.....ศนิชา เฟื่องเรือง.....

สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2543

4183789427 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEYWORD: ENVIRONMENTAL EDUCATION, SECONDARY SCHOOL , INTERNATIONAL
STANDARDIZATION

SANICHA FUANGRUANG : A STUDY OF THE OPERATION FOR PROMOTING
ENVIRONMENTAL EDUCATION INSTRUCTION OF SECONDARY SCHOOLS ACCREDITED
ON STANDARDIZATION IN ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEM
ASSIST. PROF. WALAI PANICH, D.Ed. 163 pp. ISBN 974-13-0545-1

The purpose of this research was to study the operation for promoting environmental education instruction of secondary schools accredited on standardization in environmental management system in the aspects of the management of instructional activities and community relation activities. The sample were 6 administrators, 12 members of environmental administration committee and 18 social studies, science and physical education teachers. The research instruments were composed of interview and observation forms. The obtain data were analyzed by means of content analysis and then were summarized by description.

The findings were as follows;

1. Instructional activities management , the administrators had the policy on integrating ISO 14001 in instructional activities both in and outside classrooms as well as extra-curricula activities. Teachers also infused ISO14001 as a part of instructional activities. The school staffs and students were participated in school environmental policy. Budget allotment, personnel development, teaching manual and instructional material and morale for the school staff were supported including school supervision for teachers . Student work observation was a part of evaluation.

2. School environment management, the administrators had the policy on landscape cleanness and green area. The school staff and students were participated in school environmental policy. Budget allotment, personnel development, books and materials on environment and morale for the school staff were supported.

3. Community relation activities management, the administrators had the policy on organizing activities with communities. Cleanness campaign, waste separation, tree planting and activities related to community devotion are the main activities. Schools and communities were learning resources. Budget allotment, personnel development, books and materials on environment and morale for the school staff were supported. Teachers and communities evaluated the activities.

Department Secondary Education Student's signature..... *Sanicha Fuangruang*
Field of study Teaching Social Studies Advisor's signature..... *Walai Panich*
Academic year 2000

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่เอาใจใส่ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา ชูชาติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ก่องแก้ว เจริญอักษร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยชี้แนะและกรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของงาน และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.รัชชานนท์ ศุภพงศ์พิเชฐ อาจารย์มาลี ไตสกุล ดร.ทรงพล สุขกิจบำรุง และอาจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย และกองทุนรองศาสตราจารย์ก่องแก้ว เจริญอักษร ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ทุกท่านของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 โรงเรียน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์จางงค์ ตันติรัตนโอภาส อาจารย์พัชรา สร้อยระย้า อาจารย์อัมพร รวยสูงเนิน อาจารย์จิระวัชร นิยมใหม่ อาจารย์สุดาวดี สงวนธรรม อาจารย์ฤดี ภูมิภูถาวร อาจารย์สุกัญญา ปิ่นอักษรสกุล และอาจารย์พิมพ์พิศา ศรีสมบูรณ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และ ช่วยประสานงานให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณคุณอรินรศ ชลวิทย์ ครอบครวัพัฒนาเผ่าพันธ์ ครอบครวัวิลาชัย และคุณพิชญะ สีสู่ประเสริฐ ที่เอื้อเฟื้อที่พักและความสะดวกในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณคุณกรวิภา วิลาชัย เพื่อนเดินทางที่แสนดี

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ให้ทุกอย่างแก่ลูก ไม่ว่าจะเป็นความรัก ความห่วงใย กำลังใจ คำปรึกษา และทุนทรัพย์ตลอดการศึกษาและการทำงาน ขอขอบคุณคุณกานนท์ เรื่องกาญจนเศรษฐ์ ที่เป็นกำลังใจและที่ปรึกษา ขอขอบคุณคุณศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล คุณธรรมรัตน์ เม่งพัฒน์ คุณเขาวลิต สุไลมานดี คุณเด่นดาว ชลวิทย์ คุณจิตสุภา ไวทยวรรณ คุณปรางค์วดี พี่องเรื่อง พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ศนิชา พี่องเรื่อง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	12
หลักการและเป้าหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	15
จุดมุ่งหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	20
การดำเนินงานในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	21
มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม(ISO14001).....	39
ความหมายของมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม.....	41
แนวทางการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ในโรงเรียน มัธยมศึกษา.....	42
ประโยชน์ของการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม.....	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่	
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	63
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	99
รายการอ้างอิง.....	113
ภาคผนวก.....	117
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ(แบบสัมภาษณ์).....	118
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ(แบบสังเกต).....	120
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือ.....	124
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	137
ภาคผนวก จ ภาพตัวอย่างการดำเนินงานของโรงเรียน.....	153
ประวัติผู้เขียน.....	163

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
1 ตารางแสดงตำแหน่งผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	65
2 ตารางสรุปวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
3 ตารางเนื้อหาแสดงการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมจากเอกสารของโรงเรียน.....	74